

Autorité de protection des données
Gegevensbeschermingsautoriteit

Advies nr. 114/2023 van 18 juli 2023

Betreft: adviesaanvraag met betrekking tot een ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 15 juli 2007 betreffende de civiele veiligheid, om het gebruik van camera's door de operationele diensten van de civiele veiligheid te regelen (CO-A-2023-197)

Vertaling¹

Het Kenniscentrum van de Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna "de Autoriteit"), aanwezig: de dames Cédric Morlière, Nathalie Ragheno en Griet Verhenneman, en de heren Yves-Alexandre de Montjoye en Bart Preneel;

Gelet op de wet van 3 december 2017 *tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit*, met name de artikelen 23 en 26 (hierna "WOG");

Gelet op artikel 25, lid 3, van de WOG, volgens hetwelk de beslissingen van het Kenniscentrum bij meerderheid van stemmen worden aangenomen;

Gelet op Verordening (EU) 2016/679 *van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG* (hierna "AVG");

Gelet op de wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens* (hierna "WVG");

Gelet op de adviesaanvraag van mevrouw Annelies Verlinden, minister van Binnenlandse Zaken, Institutionele Hervormingen en Democratische Vernieuwing, (hierna "de aanvrager"), ontvangen op 12 mei 2023;

¹ Voor de oorspronkelijke versie van de tekst, die collegiaal werd gevalideerd, cf. de Franse versie van de tekst, die beschikbaar is in de FR-versie van de rubriek "adviezen" van de website van de Autoriteit.

Brengt op 18 juli 2023 het volgende advies uit:

I. ONDERWERP EN CONTEXT VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. De aanvrager heeft het advies van de Autoriteit gevraagd over een ontwerp van wet tot wijziging van de wet van 15 mei 2007 betreffende de civiele veiligheid, om het gebruik van camera's door de operationele diensten van de civiele veiligheid te regelen (hierna "het ontwerp").
2. Het ontwerp, dat in de omzendbrief van 20 januari 2023² is aangekondigd, beoogt de hulpverleningszones, de Brusselse Hoofdstedelijke Dienst voor Brandbestrijding en Dringende Medische Hulp (DBDMH) en de operationele eenheden van de civiele bescherming, in staat te stellen persoonsgegevens te verzamelen met behulp van camera's, die intelligent kunnen zijn of zelfs in staat om biometrische gegevens te verwerken, en om deze gegevens voor operationele, bewijskrachtige, didactische of pedagogische doeleinden te verwerken, in voor het publiek niet toegankelijke besloten plaatsen die zij beheren en op de plaatsen van hun interventies.
3. Daartoe voegt het ontwerp van wet een nieuw hoofdstuk toe aan de wet betreffende de civiele veiligheid van 15 mei 2007, waarbij wordt teruggegrepen op de wet van 21 maart 2007 tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's³ (hierna "camerawet") en de wet op het politieambt (hierna "WPA"), maar over het algemeen zonder enige verwijzing naar de langdurige ontwikkelingen in het parlementaire werk rond deze normen (en wijzigingsnormen), die nochtans essentieel zijn om de gebruikte concepten te begrijpen.
4. Uit de memorie van toelichting van het ontwerp blijkt dat de aanneming van deze *lex specialis* het mogelijk zal maken de camera's van de operationele diensten van de civiele veiligheid⁴ van het toepassingsgebied van de camerawet uit te sluiten, aangezien "*deze diensten verschillende types camera's willen kunnen gebruiken voor andere doeleinden dan alleen bewaking*". De memorie van toelichting verduidelijkt: "*De praktijk toont de moeilijkheden aan van de toepassing van deze algemene wet op de specifieke opdrachten van de operationele diensten van de civiele veiligheid, in het bijzonder wat het gebruik van mobiele camera's betreft.*" De Autoriteit merkt echter op dat de in de praktijk ondervonden moeilijkheden niet worden vermeld in de memorie van toelichting van het ontwerp.

² Omzendbrief van de minister van Binnenlandse Zaken over geweld tegen operationeel personeel van hulpverleningszones (BS 20.02.2023) ter vervanging van de omzendbrief van 30 september 2021 over hetzelfde onderwerp, aangenomen naar aanleiding van de toename van het aantal aanvallen op brandweerlui (zie <https://www.sudinfo.be/art/850634/article/2021-10-13/slfp-pompiers-une-hausse-inquietante-des-agressions-envers-les-pompiers>).

³ BS 31.05.2007.

⁴ Namelijk de hulpverleningszones, de Brusselse Hoofdstedelijke Dienst voor Brandbestrijding en Dringende Medische Hulp (DBDMH) en de operationele eenheden van de civiele bescherming.

5. Anderzijds merkt de Autoriteit op dat de huidige versie van de bepalingen van de camerawet waarin het toepassingsgebied van de wet wordt omschreven en op grond waarvan specifieke wetgeving⁵ kan worden vastgesteld, het resultaat is van een wijziging bij de wet van 21 maart 2018⁶. In het commentaar bij artikel 63 van die wet wordt vermeld dat tot dan toe de definitie van het begrip "*bewakingscamera*" doeleinden impliceerde die alleen van toepassing waren op de politiediensten⁷. Sindsdien heeft de verplaatsing van de bepalingen over het gebruik van bewakingscamera's door de politiediensten in de WPA, ertoe geleid dat deze definitie is vervangen door meer algemene bewoordingen, "*namelijk dat bewakingscamera's observatiesystemen zijn die de bewaking en het toezicht van de plaatsen tot doel hebben*"; voor de doeleinden die zijn preciseerd in het commentaar bij artikel 64, namelijk "*enerzijds (...) om misdrijven tegen personen of goederen te voorkomen, vast te stellen of op te sporen; anderzijds (...) om overlast in de zin van artikel 135 van de nieuwe gemeentewet te voorkomen, vast te stellen of op te sporen, de naleving van gemeentelijke reglementen te controleren of de openbare orde te handhaven (...) (...)*"⁸. In het commentaar staat ook: "*De indeling van de doeleinden in twee punten heeft als doel duidelijk te maken dat de preventie, de vaststelling of de opsporing van overlast, de controle van de naleving van de gemeentelijke reglementen en de handhaving van de openbare orde niet tot ieders bevoegdheid behoren, maar uitsluitend tot de bevoegdheid van de instanties waaraan/aan wie deze bevoegdheid door de wet wordt toevertrouwd.*"⁹
6. Wat betreft de toepassing van bijzondere wetgevingen, wordt in het commentaar vermeld: "*[...] het doel was geenszins te kunnen ontsnappen aan de toepassing van de camerawet van zodra een wettekst of regelgevende tekst melding maakte van het gebruik van camera's (...)*", en: "*De loutere vermelding van het gebruik van bewakingscamera's in een andere wet belet dus niet de toepassing van de camerawet, vermits de doeleinden aangaande de plaatsing en het gebruik deze zijn zoals bedoeld in artikel 3 [camerawet].*"¹⁰ Ten slotte wordt in het commentaar bij artikel 65 vermeld dat de camerawet een regel betreffende wetsconflicten bevat (art. 3/1) zodat "*in geval van bewaking door camera's voor meerdere doeleinden, waaronder één van de doeleinden bepaald door artikel 3 van de camerawet, door eenzelfde verantwoordelijke voor de verwerking, de verschillende wetgevingen*

⁵ Met name de artikelen 2 en 3 van de wet.

⁶ "Tot wijziging van de wet op het politieambt om het gebruik van camera's door de politiediensten te regelen, en tot wijziging van de wet van 21 maart 2007 tot regeling van de plaatsing en het gebruik van bewakingscamera's, de wet van 30 november 1998 houdende regeling van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten en de wet van 2 oktober 2017 tot regeling van de private en bijzondere veiligheid" (BS 16.04.2018).

⁷ "om misdrijven tegen personen of goederen of overlast in de zin van artikel 135 van de nieuwe gemeentewet te voorkomen, vast te stellen of op te sporen, of de openbare orde te handhaven", zie Parl. St. K. 54-2855/001, 4 januari 2018, zittingsperiode 2017-2018, p. 59 e.v. (<https://www.lachambre.be/FLWB/PDF/54/2855/54K2855001.pdf>).

⁸ *Ibidem.*, p. 62.

⁹ *Ibidem.*, p. 63.

¹⁰ *Ibidem.*, p. 64.

*tegelijkertijd van toepassing zijn, en dat in geval van conflict tussen deze wetgevingen, de regels van de camerawet primeren*¹¹.

7. Artikel 3 van dit ontwerp sluit het doel van controle van de arbeid van het personeel uit van het toepassingsgebied. Artikel 4 definieert de gebruikte begrippen. Artikel 5 regelt het gebruik van camera's afhankelijk van het type plaats waar de opnamen worden gemaakt. Artikel 6 staat toe dat geluid wordt opgenomen door tijdelijke mobiele en vaste camera's (en voorziet in een uitzondering op het verbod op het onderscheppen van elektronische communicatie van artikel 259 bis van het Strafwetboek). Het resultaat is onzekerheid over de bedoeling van de wetgever om bodycams te gebruiken¹². Artikel 7 beschrijft de doeleinden die het gebruik van camera's door de operationele diensten van de civiele veiligheid rechtvaardigen, geeft aan voor welke doeleinden verdere verwerking mogelijk is, in voorkomend geval na anonimisering *"als het beoogde doeleinde het toelaat"*, staat het gebruik van biometrische camera's toe en verbiedt het gebruik van de camera's waarop het ontwerp betrekking heeft om personeel individueel te beoordelen of een tuchtprocedure in te leiden. In de toelichting bij artikel 7 wordt gepreciseerd dat het interventieterrein - d.w.z. het gebied waarbinnen gegevens mogen worden verzameld door een camera voor evaluatie- of bewakingsdoeleinden - wordt gedefinieerd als *"de zone die door de directeur van de operationele commandopost wordt ingedeeld in functie van een specifieke noodsituatie en waarbinnen de nodige acties worden uitgevoerd om de genoemde situatie te beheersen"*¹³. Artikel 8 voorziet in een voorafgaande en eenmalige toestemming door de zoneraad (voor de hulpverleningszone) of de minister of zijn afgevaardigde (voor de operationele eenheden van de civiele bescherming) voor het gebruik van camera's. Hetzelfde artikel bepaalt dat toestemming voor het gebruik van camera's *"minstens"* openbaar moet worden gemaakt via een publicatie op de website van de betreffende dienst. Artikel 9 voorziet in een maximale bewaartermijn van één maand, maar breidt deze uit tot 12 maanden *"wanneer de beelden en geluidsopnames gebruikt worden in het kader van een feedback"*. Artikel 10 staat toe dat beelden worden bekeken en geluidsopnames worden beluisterd in realtime of tijdens het incident, maar beperkt deze mogelijkheid tot bepaalde categorieën van personen (al dan niet leden van een operationele dienst) die in elke operationele dienst van de civiele bescherming worden aangewezen door de zonecommandant of de eenheidschef. Hetzelfde artikel voorziet ook in de mogelijkheid voor operationele diensten van de civiele veiligheid om in realtime of tijdens of na een incident beelden en geluidsopnames te ontvangen die zijn gemaakt door andere overheden, diensten of betrokkenen, maar ook door derden (zoals *"omstaanders"*). Artikel 11 bepaalt dat de geregistreerde beelden toegankelijk zijn voor de bevoegde personen binnen de operationele diensten, aangewezen door de zonecommandant of de eenheidschef, op voorwaarde dat de toegang tot deze gegevens noodzakelijk en evenredig is. Hetzelfde artikel voorziet ook in toegangsregistratie. Toegang voor externe personen

¹¹ *Ibidem.*, pp. 65-66.

¹² Daarom wordt dit punt op het eind behandeld.

¹³ Onder verwijzing naar artikel 38 van het KB van 22 mei 2019 betreffende de noodplanning.

is ook toegestaan. Artikel 12 verwijst naar het beroepsgeheim of de discretieplicht van de personen die toegang hebben tot de beelden en geluidsopnames. Hetzelfde artikel stelt dat het verboden is om beelden en geluidsfragmenten waarmee personen of persoonsgegevens kunnen worden geïdentificeerd, te delen met de pers of op sociale media, tenzij de beelden en geluidsfragmenten geanonimiseerd werden of alle gefilmde of gefotografeerde personen hun toestemming hebben gegeven voor het delen van de beelden en geluidsfragmenten. Artikel 13 betreft de doorgifte van gegevens. Artikel 14 duidt de FOD Binnenlandse Zaken aan als verantwoordelijke voor de verwerkingen die door de operationele eenheden van de civiele bescherming worden uitgevoerd, en de hulpverleningszones zelf als verantwoordelijke voor de verwerkingen die door hen worden uitgevoerd. Hetzelfde artikel wijst ook de zonecommandant voor het hulpverleningsgebied en de voorzitter van het Directiecomité van de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken voor de Civiele Bescherming aan als de operationeel verantwoordelijken voor de verwerking, gedefinieerd als *"de persoon die beslist over het doel van de verwerking en de middelen die worden gebruikt om dat doel te bereiken"*. Dezelfde bepaling maakt deze operationele managers verantwoordelijk voor het opstellen van een GEB. Artikel 15 legt de verantwoordelijkheid voor het bijhouden van een register van verwerkingsactiviteiten bij de operationeel verantwoordelijken. Artikel 16 betreft de uitvoering van de transparantieplichting door het aanbrengen van het pictogram voorzien in het Koninklijk Besluit van 10 februari 2008 en door de publicatie van een bericht op de website van de betrokken operationele diensten. Artikel 17 regelt het recht van toegang van de betrokkenen en voorziet in beperkingen op de uitoefening van dit recht. Tot slot voert artikel 19 een strafrechtelijke sanctie in voor eenieder die de bepalingen inzake de gebruiksdoelinden van de camera's of de bepalingen inzake de mogelijke ontvangers van de geregistreerde gegevens overtreedt, alsmede voor eenieder die een in strijd met deze bepalingen verkregen afbeelding in zijn bezit heeft.

8. In de nota aan de Raad van ministers bij het ontwerp staat dat het ontwerp is gebaseerd op de adviezen van de Autoriteit en het Controleorgaan op de politionele informatie. De Autoriteit vestigt de aandacht van de aanvrager op de goedkeuring door de EDPB van richtsnoeren inzake de verwerking van persoonsgegevens door middel van videoapparatuur¹⁴.

II. ONDERZOEK VAN HET ONTWERP

1. Voorspelbaarheid, doeltreffendheid en ernst van de inmenging

9. De Autoriteit stelt vast dat de bepalingen van het ontwerp, voor zover zij voorzien in verwerkingen van persoonsgegevens, de facto de fundamentele rechten en vrijheden aantasten, waarvan de Grondwet

¹⁴ Richtsnoeren 3/2019, vastgesteld op 29 januari 2020.

(https://edpb.europa.eu/sites/default/files/files/file1/edpb_guidelines_201903_video_devices_nl.pdf).

de garantie specifiek aan de wetgever toevertrouwt. In overeenstemming met artikel 8 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens, artikel 22 van de Grondwet en artikel 6, lid 3, van de AVG, gelezen in het licht van overweging 41 van de AVG, moet elke norm die voorziet in de verwerking van persoonsgegevens (en dus een inmenging in de rechten en vrijheden van de betrokkenen) **duidelijk en nauwkeurig** zijn. Bovendien moet **de toepassing ervan voorspelbaar zijn** voor de betrokkenen. Dit is des te meer het geval wanneer de inmenging van bijzonder significante aard is, zoals hier het geval is¹⁵.

10. In het onderhavige geval, zoals het rapport van de Senaatscommissie Binnenlandse Zaken in 2006¹⁶ al aangaf, vereist camerabewaking op openbare plaatsen *"een duidelijke wettelijke basis en een geïntegreerde aanpak"*, met andere woorden, een algemeen wettelijk kader. Voor zover een uitzonderingsregeling tot gevolg heeft dat het voor de betrokkene moeilijker wordt te begrijpen in welke gevallen de wetgever inmenging in zijn rechten en vrijheden toestaat door zijn gegevens te verwerken, moet een dergelijke regeling waar mogelijk worden vermeden. Er zij op gewezen dat de afzonderlijke regeling voor politiediensten wordt gerechtvaardigd door het feit dat de verwerking van persoonsgegevens door de bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, met inbegrip van de bescherming tegen en de voorkoming van bedreigingen van de openbare veiligheid, onder titel II van WVG valt tot omzetting van Richtlijn (EU) 2016/680. Het is echter de gemeenschappelijke wetgeving inzake gegevensbescherming (en in het bijzonder de AVG) die van toepassing is op alle operationele diensten van de civiele veiligheid.
11. De Autoriteit is daarom van mening dat, tenzij op basis van objectief bewijs kan worden aangetoond dat het onmogelijk is de algemene regels van de camerawet aan te passen aan de behoeften van de operationele diensten van de civiele veiligheid¹⁷, de camerawet van toepassing moet zijn op camera's die door deze diensten worden gebruikt voor toezicht op de openbare ruimte. De Autoriteit meent echter dat, zelfs als de noodzaak van specifieke wetgeving voor bepaalde doeleinden kan worden aangetoond, **de plaatsing en het gebruik van camera's voor diefstalpreventie op plaatsen waar de operationele diensten van de civiele veiligheid verwerkingsverantwoordelijke**

¹⁵ De EDPB wijst in dit verband op het volgende: "Het intensieve gebruik van videoapparatuur heeft effect op het gedrag van burgers. Het wijdverbreide gebruik van dergelijke apparaten op allerlei gebieden van het leven zet burgers onder toenemende druk om gedragingen te vermijden die als afwijkend zouden kunnen worden gezien. De facto kunnen deze technologieën de mogelijkheden van anoniem verkeer en het anoniem gebruik van diensten beperken en in het algemeen de mogelijkheid beperken om onopgemerkt te blijven. De gevolgen hiervan voor gegevensbescherming zijn vérstrekkend." (op.cit. punt 1)

¹⁶ Parl. St. Senaat, 3-1413/1, 18 april 2006 (https://www.senate.be/www/?Mival=index_senate&MENUID=25400&LANG=nl).

¹⁷ In de toelichting bij artikel 2 en 3 van het ontwerp staat dat het ontwerp betekent dat de camera's van de diensten van de civiele veiligheid niet langer hoeven te worden aangegeven bij de politie. In het voorbereidende werk voor de wet van 2018 tot wijziging van de WPA en de camerawet staat vermeld: "*Om operationele redenen blijft het echter voor de politiediensten nuttig om te weten waar er bewakingscamera's worden geplaatst. Daarom wordt enkel deze aangifte behouden in de camerawet.*" zie Parl. St. Kamer, 54-2855/001, 4 januari 2018, zittingsperiode 2017-2018, p. 70; Als gevolg hiervan zal het niet aangeven bij de politiediensten alleen op de lange termijn worden toegepast als naar behoren wordt gemotiveerd waarom de ingeroepen operationele redenen in dit geval niet van toepassing zouden zijn.

zijn, op geen enkele wijze een uitzonderingsregeling rechtvaardigen ten opzichte van andere scholen, ziekenhuizen, banken, enzovoort.

12. Het gebruik van camera's door deze diensten voor andere doeleinden dan bewaking kan echter, voor zover de bepalingen van de AVG in dit opzicht niet toereikend zijn, worden geregeld door een bijzondere wet (in overeenstemming met art. 6.1.c) of 6.1.e) van de AVG). De Autoriteit wijst er terloops op dat op grond van het beginsel van minimale gegevensverwerking¹⁸ in bepaalde situaties die in de memorie van toelichting worden genoemd (zoals het toezicht op de heropflakking van brand), alleen camera's mogen worden gebruikt waarmee geen persoonsgegevens kunnen¹⁹ worden verwerkt (zoals thermische camera's in een gebied waartoe de toegang verboden is, juist vanwege het gevaar dat er opnieuw brand uitbreekt). De regels voor het gebruik van camera's in deze omstandigheden vallen natuurlijk buiten de controle van de Autoriteit. Ook het opsporen van levenloze lichamen of voorwerpen houdt geen verwerking van persoonsgegevens in en kan daarom worden uitgevoerd met behulp van andere technische middelen dan bewakingscamera's in de zin van de camerawet.

13. De mogelijke aanpassing van de camerawet (of van een bijzondere wet) is een gelegenheid voor de Autoriteit om de aandacht van de aanvrager te vestigen op een recent verslag aan de Hoge Commissaris voor de mensenrechten van de Verenigde Naties., waarin bezorgdheid wordt geuit over de bedreigingen die bewaking vormt voor democratieën: «*Staten slagen er te vaak niet in om de doeltreffendheid aan te tonen van de bewakingssystemen die ze implementeren*»²⁰ Om te voorkomen dat België in de toekomst wordt bekritiseerd omdat het de doeltreffendheid van de bewakingssystemen die het installeert niet kan aantonen, is de Autoriteit van mening dat in het ontwerp een bepaling (ook van toepassing op de camerawet) moet worden opgenomen die inhoudt dat door elke verwerkingsverantwoordelijke statistieken worden opgesteld over de gegevens die door camera's die in de openbare ruimte zijn geplaatst, worden verzameld, **met het oog op de publicatie van een evaluatieverslag** (met in het wetsontwerp vast te stellen tussenpozen, maar ten minste om de drie jaar) over de doeltreffendheid van elk van de reeds geplaatste bewakingscamera's in verhouding tot de doeleinden waarvoor hun plaatsing gerechtvaardigd werd geacht²¹.

¹⁸ Zie infra.

¹⁹ Technisch en/of vanwege de omstandigheden waaronder ze worden gebruikt.

²⁰ Verslag van 4 augustus 2022, The right to privacy in the digital age, <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G22/442/29/PDF/G2244229.pdf?OpenElement>, punt 54.

²¹ Voor een voorbeeld van een bepaling die adequaat voldoet aan deze effectiviteitseis, zie art. 151c van de Nederlandse Gemeentewet (https://wetten.overheid.nl/BWBR0005416/2017-07-01/#TiteldeelIII_HoofdstukIX_Artikel151c).

2. Doeleinden

14. Volgens artikel 5, lid 1, punt b), van de AVG is een verwerking van persoonsgegevens enkel toegestaan voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden.
15. Volgens artikel 7 van het ontwerp mogen operationele diensten van de civiele veiligheid camera's gebruiken in het kader van hun opdrachten²² voor:
- 1° het verkrijgen van een overzicht en het in kaartbrengen van het interventieterrein, het evalueren van de situatie en het opvolgen van de evolutie van het incident met het oog op het beheer ervan;
 - 2° het op een preventieve manier bewaken van het interventieterrein of bepaalde plaatsen die een bijzonder risico inhouden²³ ;
 - 3° het herkennen van voorwerpen, lichamen of incidenten²⁴;
 - 4° het beschermen van het personeel en de goederen van de dienst²⁵ ;
 - 5° het maken van beelden en/of geluidsopnames in het kader van de noodplanning²⁶ en het beheer van noodsituaties²⁷, zoals geregeld door het koninklijk besluit betreffende de noodplanning.
16. Onder voorbehoud van een aanpassing die het mogelijk maakt om de camerawet te blijven toepassen, ten minste op de plaatsing en het gebruik van camera's voor diefstalpreventie op plaatsen waar de

²² Die volgens artikel 11 van de wet betreffende de civiele veiligheid de volgende zijn:

1° de redding van en de bijstand aan personen in bedreigende omstandigheden en de bescherming van hun goederen;

2° de dringende geneeskundige hulpverlening zoals bepaald in artikel 1 van de wet van 8 juli 1964 betreffende de dringende geneeskundige hulpverlening;

3° de bestrijding van brand en ontploffing en hun gevolgen;

4° de bestrijding van vervuiling en van het vrijkomen van gevaarlijke stoffen met inbegrip van radioactieve stoffen en ioniserende straling;

5° de logistieke ondersteuning.

²³ In de toelichting bij deze bepaling staat dat het gaat om "het op een preventieve manier bewaken van enerzijds het interventieterrein, om te vermijden dat onbevoegden zich toegang verschaffen tot het terrein en om te voorkomen dat de situatie verergert en anderzijds andere plaatsen die een bijzonder risico inhouden. Zo zou bv. vanop afstand opgevolgd kunnen worden of een gebluste brand opnieuw opflakert of om een toezicht te houden op een plaats met brandrisico."

²⁴ *Een camera die is uitgerust met een bepaalde technologie kan bijvoorbeeld de vorm van een autowrak of een menselijk lichaam onderscheiden (zonder de persoon zelf te identificeren) of een plotselinge rookontwikkeling detecteren.*

²⁵ *Het gebruik van een mobiele camera tijdens een interventie kan bijvoorbeeld een bewijskrachtig doeleinde hebben voor elk misdrijf. Vaste camera's kunnen bijvoorbeeld worden gebruikt om diefstal van materieel vast te stellen en de goederen van de dienst te beschermen. Zo kan de zone, bij diefstal door een derde of door een brandweerman, klacht indienen en kunnen de beelden naar de politie/justitie worden verstuurd. De beelden zullen evenwel enkel gebruikt kunnen worden voor een interne procedure (tuchtprocedure, schorsing in het belang van de dienst, evaluatie, ...) indien ze afkomstig zijn van bewakingscamera's geregeld door het arbeidsreglement.*

²⁶ *Namelijk: "het geheel aan organisatorische, procedurele en materiële voorzieningen en werkinstrumenten die toelaten om maatregelen en coördinatiemechanismen in de plaats te stellen bij het optreden van een noodsituatie, teneinde de zo snel mogelijk de personele en materiële middelen te kunnen mobiliseren en zo de nodige interventies te kunnen organiseren voor de bescherming van de bevolking en goederen."*

²⁷ *Dit KB definieert een dergelijke situatie als "elke gebeurtenis die schadelijke gevolgen voor het maatschappelijke leven veroorzaakt of kan veroorzaken, zoals een ernstige verstoring van de openbare veiligheid, een ernstige bedreiging ten opzichte van het leven of de gezondheid van personen en / of ten opzichte van belangrijke materiële belangen, en waarbij de coördinatie van de bevoegde actoren, inclusief de disciplines, is vereist om de dreiging weg te nemen of om de nefaste gevolgen van de gebeurtenis te beperken."*

operationele diensten van de civiele veiligheid verwerkingsverantwoordelijke zijn, is de Autoriteit van mening dat deze doeleinden voldoen aan artikel 5, lid 1, onder b), van de AVG.

17. Artikel 7, § 2, van het ontwerp beperkt de verdere verwerking van "beelden en geluidsopnames" tot de volgende doeleinden:

1° het evalueren van een interventie²⁸;

2° het beschikken over bewijsmateriaal in geval van geschillen voor de bevoegde administratieve of gerechtelijke rechtbanken²⁹;

3° het beschikken over archieven met beeld- en geluidmateriaal, overeenkomstig artikel 89 van de Verordening;

4° voor didactische en pedagogische doeleinden in het kader van de opleiding van de leden van de operationele diensten van de civiele veiligheid, nadat de beelden geanonimiseerd werden overeenkomstig de Verordening;

5° voor het sensibiliseren en informeren van de bevolking, nadat de beelden geanonimiseerd werden overeenkomstig de Verordening.

18. In het ontwerp wordt het begrip "*bewakingscamera*" niet gebruikt (in tegenstelling tot de camerawet³⁰). Hieruit volgt dat de doeleinden in verband met de bewaking en het toezicht van plaatsen ter voorkoming, vaststelling of opsporing van misdrijven tegen personen of goederen uit het ontwerp moeten worden weggelaten, voor zover een niet-toepasselijkheid van de camerawet in dit geval niet naar behoren is gerechtvaardigd. Het gebruik van camera's voor andere doeleinden zou geldig kunnen worden geregeld door het ontwerp, zolang het niet afwijkt van de AVG, in de - naar verluidt zeldzame - gevallen waarin persoonsgegevens zouden worden verwerkt. In voorkomend geval is de Autoriteit van mening dat het passend zou zijn te bepalen dat "*onverminderd de toepassing van de camerawet, persoonsgegevens die zijn verzameld door camera's die op grond van deze wet zijn geplaatst en worden gebruikt, alleen mogen worden verwerkt voor zover die verwerking noodzakelijk is voor de vervulling van taken van algemeen belang als opgesomd in artikel 11 van de wet betreffende de civiele veiligheid*". Hierdoor kan het beginsel van minimale gegevensverwerking strikt worden toegepast telkens wanneer de camerawet niet van toepassing is.

²⁸ Deze definitie omvat zowel interne evaluatie door de diensten zelf als externe evaluatie in de context van (wetenschappelijk) onderzoek.

²⁹ Als een personeelslid bijvoorbeeld het slachtoffer is geworden van geweld en het gaat om een rechtszaak, kunnen de beelden worden gebruikt als bewijs voor de feiten.

³⁰ Vóór de inwerkingtreding van de wet van 21 maart 2018 waren sommige van de in de definitie opgenomen doeleinden ("*het voorkomen, vaststellen of opsporen van misdrijven tegen personen of goederen of van overlast in de zin van artikel 135 van de nieuwe gemeentewet, of het handhaven van de openbare orde*") alleen van toepassing op de diensten van de politie en andere overheidsinstanties. Sindsdien bepaalt de camerawet dat "*bewakingscamera's observatiesystemen zijn waarvan het doel de bewaking en het toezicht van de plaatsen is.*"

19. Als de aanvrager echter de noodzaak zou aantonen om voor deze doeleinden van de camerawet af te wijken, moet erop worden gewezen dat de camera's die voor dergelijke doeleinden worden gebruikt, wel degelijk bewakingscamera's zijn. Bovendien moet het ontwerp dan *"echt regels bevatten, voldoende nauwkeurig zijn en voldoende garanties bieden met betrekking tot het gebruik van bewakingscamera's"*³¹.
20. In de toelichting bij artikel 7, § 3, staat dat deze bepaling van het ontwerp moet worden geïnterpreteerd als een herinnering aan het verbod op de verwerking van bijzondere categorieën van gegevens in artikel 9, lid 1, van de AVG. De formulering van deze bepaling is echter verwarrend. Deze paragraaf bepaalt dat camera's niet mogen *"gericht zijn op het inwinnen van informatie over ras of etnische afkomst, politieke opvattingen, religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen, het lidmaatschap van een vakbond, evenals genetische gegevens, [biometrische gegevens]³² voor de vaststelling van de identiteit van een fysieke persoon, of gegevens met betrekking tot iemands seksueel gedrag of seksuele geaardheid."* In dit verband wijst de Autoriteit erop dat het verbod van artikel 9, lid 1, van de AVG geen betrekking heeft op de doeleinden van de verwerking (of een doel van de verzameling), maar op de verwerking (voor welk doel dan ook) van deze bijzondere categorieën van gegevens. De Autoriteit is daarom van mening dat de bepaling en de toelichting daarbij moeten worden verduidelijkt, zodat er een verbod komt op de plaatsing en het gebruik van de in het ontwerp bedoelde camera's *"op een manier die de verwerking van bijzondere categorieën van gegevens in de zin van artikel 9 van de AVG mogelijk maakt"*. Dit verbiedt echter niet het gebruik van camera's wanneer dat nodig is, bijvoorbeeld ter ondersteuning van een interventie in een gebedshuis dat door brand is verwoest (al was het maar in toepassing van de uitzondering voorzien in artikel 9, lid 2, punt c), van de AVG). Wanneer de vitale belangen van personen niet in het geding zijn (of niet meer in het geding zijn), zal deze formulering een leidraad zijn voor de verwerkingsverantwoordelijke met betrekking tot de wijze van plaatsing van camera's, de toepassing van het beginsel van minimale gegevensverwerking en het verbod op hergebruik van (niet-geanonimiseerde) beelden voor andere doeleinden dan de reddingsoperatie.
21. Ten slotte bepaalt artikel 7, § 4, van het ontwerp: *"De camera's mogen niet tot doel hebben om een personeelslid individueel te evalueren noch om een tuchtvordering in te stellen"*, waarbij deze uitspraak in de toelichting wordt gerelativeerd. De Autoriteit is van mening dat de toelichting bij deze bepaling duidelijk moet maken welke verwerkingen kunnen worden uitgevoerd met betrekking tot gegevens betreffende een strafbaar feit dat is gepleegd door een lid van de operationele diensten van de civiele bescherming of een lid van een andere betrokken autoriteit. Bij de herformulering van deze bepaling zal ook moeten worden verduidelijkt hoe deze bepaling moet samengaan met artikel 29 van

³¹ Parl. St. Kamer, 54-2855/001, op. cit., p. 64.

³² Dit begrip, dat in artikel 9, lid 1, van de AVG voorkomt, wordt niet genoemd in het ontwerp.

het Sv³³. en artikel 32 van de Voorafgaande titel van het Sv.³⁴, gelezen in samenhang met de voorwaarde van rechtmatigheid van de verwerkingen in artikel 5, lid 1, punt a), van de AVG. De Autoriteit is van mening dat, wil de AVG effectief zijn, uitdrukkelijk moet worden bepaald dat bewijs dat is verkregen met veronachtzaming van het finaliteitsbeginsel van de verwerking, niet geldig tegen de betrokkene kan worden gebruikt in het kader van een procedure waarbij een dwingende beslissing wordt genomen.

3. Evenredigheid/minimale gegevensverwerking

22. Artikel 5, lid 1, punt c), van de AVG bepaalt dat persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en beperkt moeten zijn tot wat noodzakelijk is voor de beoogde doeleinden (beginsel van "minimale gegevensverwerking").

Intelligente camera's en "koppeling"

23. Artikel 5 van het ontwerp voorziet in het gebruik van intelligente camera's, gedefinieerd in artikel 4, 6°, van het ontwerp als camera's die *"onderdelen en software [bevatten] die al dan niet gekoppeld aan registers of bestanden, de verzamelde beelden al dan niet autonoom kunnen verwerken"*. De toelichting bij artikel 4 verwijst op nuttige wijze naar de memorie van toelichting bij de hierboven genoemde wet van 2018 tot wijziging van de WPA. In de toelichting wordt ook het voorbeeld aangehaald van *"bewakingscamera's die bewegingen of geluiden detecteren"*.
24. In het commentaar bij artikel 7 van de wet van 2018 wordt verduidelijkt: *"Een intelligente camera is een camera die is uitgerust met bijkomende technologie. Dankzij het feit dat deze is voorzien van of verbonden aan detectoren of andere sensoren, zal deze, naast de loutere verwerking van beelden (verzameling, opnemen van beelden), al dan niet autonoom, al dan niet gekoppeld aan registers of bestanden, zelf de informatie die zij verzamelt kunnen verwerken (filteren, analyseren) (camera die vooraf geregistreerde geluiden of bewegingen detecteert, ANPR-camera's, camera's met gezichtsherkenning, camera's die zijn verbonden aan detectoren die het gewicht en de hoogte meten, enz.). Een bodycam die beelden en geluiden registreert en door een tussenbeide komende politieagent (die dus deelneemt aan het gesprek dat hij registreert) gebruikt wordt, is dus geen intelligente camera, aangezien deze bodycam de gegevens niet op het moment waarop ze verzameld worden filtert."*

³³ Verplichting tot aangifte bij de procureur des Konings van wanbedrijven waarvan een ambtenaar getuige is.

³⁴ Met betrekking tot de toelaatbaarheid van "onrechtmatig verkregen bewijs" (in overeenstemming met de Antigoonrechtspraak).

25. De Autoriteit merkt op dat de koppeling waarvan sprake in de wet van 2018 het mogelijk maakt om een correlatie te leggen met lijsten van personen, voertuigen, enz. in de zin van artikel 44/11/3 decies, § 4, WPA. De Autoriteit vestigt de aandacht van de aanvrager op het feit dat inmenging in het recht op eerbiediging van de bescherming van persoonsgegevens alleen is toegestaan als zij noodzakelijk is en in verhouding staat tot het (de) nagestreefde doeleinde(n)³⁵.
26. In dit verband is de Autoriteit van oordeel dat de omzetting van de bepalingen van een wet die van toepassing is op politiediensten bij de uitoefening van hun administratieve en gerechtelijke politietaken, op het vlak van noodzaak en evenredigheid moet worden gerechtvaardigd in de toelichting bij artikel 5 van het ontwerp. Mochten de noodzaak en de evenredigheid kunnen worden aangetoond, is de Autoriteit van mening dat rekening moet worden gehouden met **twee belangrijke elementen**. **Ten eerste** het feit dat het voorbeeld dat wordt genoemd in de toelichting bij artikel 4 van het ontwerp (de "*bewaking*" van bewegingen of geluiden) niet noodzakelijkerwijs een registratie van gegevens inhoudt. Indien echter bepaalde verwerkingen van gegevens die door middel van intelligente camera's zijn verzameld, gepaard zouden gaan met de registratie van persoonsgegevens (en zou zijn aangetoond dat een dergelijke registratie noodzakelijk en evenredig is), dan zou het noodzakelijk zijn om de registratie van dergelijke gegevens (die, in tegenstelling tot wat voor politiediensten is voorzien, lokaal en niet centraal moet plaatsvinden) en de verwerking van de geregistreerde gegevens te reguleren, naar het voorbeeld van wat is voorzien voor de technische gegevensbanken waarnaar wordt verwezen in artikel 44/11/3 sexies, WPA e.v. Er zij op gewezen dat het laatste lid van artikel 9 van het ontwerp³⁶ dit punt niet voldoende aanpakt en daarom moet worden geherformuleerd. Het **tweede belangrijke element** waarmee rekening moet worden gehouden, is het feit dat met betrekking tot "*bewakingscamera's die zijn gekoppeld aan een bestand met persoonsgegevens, zoals ANPR-camera's (met automatische nummerplaatherkenning) of camera's met gezichtsherkenning (...), [door de wetgever] is besloten om alleen ANPR-camera's toe te staan*". In dit verband neemt de Autoriteit nota

³⁵ Een verwerking van persoonsgegevens wordt als noodzakelijk beschouwd indien zij de minst ingrijpende maatregel is om het ermee nagestreefde doel (van algemeen belang) te bereiken. Daarom is het noodzakelijk:

- Ten eerste, dat met de gegevensverwerking het beoogde doel daadwerkelijk kan worden bereikt. Derhalve moet op basis van feitelijk en objectief bewijsmateriaal worden aangetoond dat de verwerking van persoonsgegevens doeltreffend is om het beoogde doel te bereiken;
- Ten tweede, dat deze verwerking van persoonsgegevens de minst ingrijpende maatregel is met betrekking tot het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Dit betekent dat indien het mogelijk is het beoogde doel te bereiken met een maatregel die minder ingrijpt in het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer of het recht op bescherming van persoonsgegevens, de oorspronkelijk beoogde gegevensverwerking niet mag worden ingevoerd. Hiertoe moet met een gedetailleerde beschrijving en aan de hand van feitelijk en objectief bewijsmateriaal kunnen worden aangetoond om welke redenen de andere minder ingrijpende maatregelen niet volstaan om het beoogde doel te bereiken.

Indien de noodzaak van de verwerking van persoonsgegevens is aangetoond, moet nog worden aangetoond dat de verwerking evenredig is (in de strikte zin) met het beoogde doel, dat wil zeggen dat er een juist evenwicht moet worden gevonden tussen de verschillende belangen die op het spel staan en de rechten en vrijheden van de betrokkenen. Met andere woorden, er moet een evenwicht zijn tussen de inmenging in het recht op de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en de bescherming van persoonsgegevens, en het doel dat wordt beoogd - en dat daadwerkelijk kan worden bereikt - met die verwerking. De voordelen van de gegevensverwerking in kwestie moeten dus opwegen tegen de nadelen ervan voor de betrokkenen. Ook hier moet kunnen worden aangetoond dat deze analyse is uitgevoerd voordat de verwerking wordt verricht.

³⁶ *De beelden en geluidsopnames worden door de operationeel verantwoordelijke voor de verwerking bewaard op een gegevensdrager die beveiligd is volgens de beginselen van gegevensbescherming door ontwerp en gegevensbescherming door standaardinstellingen.*

van het verbod op het gebruik van gezichtsherkenning³⁷ in het ontwerp, maar is zij van mening dat (tenzij in de toelichting bij het ontwerp wordt aangetoond dat dit noodzakelijk en evenredig is) de plaatsing en het gebruik van intelligente camera's "gekoppeld aan een bestand met persoonsgegevens" uitdrukkelijk door het ontwerp moeten worden verboden.

Anonimisering en pseudonimisering

27. De Autoriteit merkt op dat de informatie over de anonimiseringsstrategie in de toelichting bij artikel 7 van het ontwerp niet bevredigend is³⁸. Deze formulering lijkt te duiden op verwarring tussen anonimisering en pseudonimisering. De toelichting moet op dit punt dus worden aangepast.
28. Wat betreft anonimisering en pseudonimisering herhaalt de Autoriteit de overwegingen die zij steeds in haar adviezen te kennen geeft, namelijk dat de identificatie van een persoon niet enkel slaat op de mogelijkheid om zijn naam en/of adres te achterhalen, maar ook op de mogelijkheid om hem te identificeren via een proces van individualisering, correlatie of gevolgtrekking. Bijvoorbeeld, het wazig maken van de eerstehulpverleners op de plaats van een incident zal een heridentificatie niet doeltreffend kunnen voorkomen, en de gegevens kunnen dus niet als anoniem worden beschouwd. Het vervagen van de beelden van een menigte kan daarentegen worden beschouwd als het bereiken van de hoge standaard van anonimisering.
29. De Autoriteit vestigt de aandacht van de aanvrager op het feit dat er een verschil bestaat tussen gepseudonimiseerde gegevens, die in artikel 4, lid 5, van de AVG worden gedefinieerd als gegevens *die "niet meer aan een specifieke betrokkene kunnen worden gekoppeld zonder dat er aanvullende gegevens worden gebruikt"* en geanonimiseerde gegevens, die niet langer met redelijke middelen aan een bepaalde persoon kunnen worden toegeschreven, en dat enkel deze laatste geen persoonsgegevens meer vormen en dus overeenkomstig overweging 26 zijn uitgesloten van de werkingssfeer van de AVG³⁹.

³⁷ Dit zou ook in strijd zijn met de bepalingen van de voorgestelde Europese verordening inzake kunstmatige intelligentie (<https://www.europarl.europa.eu/resources/library/media/20230516RES90302/20230516RES90302.pdf>) en de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (zie de zaak Glukhin t. Rusland van 4 juli 2023 (<https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-225655>)).

³⁸ *Anonimisering wordt uitgevoerd in overeenstemming met de regels die van toepassing zijn op de bescherming van de privacy, bijvoorbeeld door gezichten of stemmen, nummerplaten of andere persoonlijke gegevens onidentificeerbaar te maken.*

³⁹ Voor meer informatie, zie advies 5/2014 (WP216) over anonimiseringstechnieken, 2.2.3., p. 11 van de Groep artikel 29, https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp216_nl.pdf.

30. Derhalve, rekening houdend met de definitie van persoonsgegevens in artikel 4, lid 1), van de AVG⁴⁰, moet ervoor worden gezorgd dat aan de vereiste hoge norm voor anonimisering wordt voldaan⁴¹ en dat de gegevens niet eenvoudigweg worden gepseudonimiseerd. De verwerking van gegevens, zelfs al zijn ze gepseudonimiseerd, moet immers worden gezien als een verwerking van persoonsgegevens als bedoeld in de AVG.
31. Uit het voorgaande volgt dat als er sprake is van pseudonimisering (en niet anonimisering):
- er moet worden verwezen naar het verslag van het Europees Agentschap voor cyberbeveiliging over technieken en beste praktijken inzake pseudonimisering⁴²;
 - en deze verwerking moet worden voorzien van alle vereiste waarborgen en moet voldoen aan de ter zake geldende beginselen⁴³.

Anonimisering en archivering

32. Met betrekking tot het doel van archivering wordt in de toelichting bij artikel 7 gepreciseerd dat de beelden en geluidsopnames moeten worden geanonimiseerd "*als het beoogde doeleinde dat toelaat*". Met deze formulering kan een betrokkene niet controleren of het gerechtvaardigd is om de gegevens niet te anonimiseren voor archiveringsdoeleinden. De Autoriteit vestigt de aandacht van de aanvrager op het feit dat deze formulering waarschijnlijk zal leiden tot verwarring tussen de archivering waarin de WPA voorziet ("*elektronische archivering*" in handen van dezelfde verwerkingsverantwoordelijke) en archivering in de gewone betekenis van het woord. Voor zover in het onderhavige geval alleen het laatste van toepassing is, is de Autoriteit van mening dat het passend is om in het ontwerp te vermelden dat "*onverminderd de archiefwet van 24 juni 1955, verdere verwerking van beelden en geluidsopnames voor archiveringsdoeleinden alleen mag plaatsvinden nadat de persoonsgegevens zijn geanonimiseerd*".

⁴⁰ Namelijk: «*alle informatie over een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon ("de betrokkene"); als identificeerbaar wordt beschouwd een natuurlijke persoon die direct of indirect kan worden geïdentificeerd, met name aan de hand van een identifier zoals een naam, een identificatienummer, locatiegegevens, een online identifier of van een of meer elementen die kenmerkend zijn voor de fysieke, fysiologische, genetische, psychische, economische, culturele of sociale identiteit van die natuurlijke persoon*».

⁴¹ De identificatie van een persoon slaat niet enkel op de mogelijkheid om zijn naam en/of adres te achterhalen, maar eveneens op de mogelijkheid om hem te identificeren via een proces van individualisering, correlatie of gevolgtrekking.

⁴² ENISA, <https://www.enisa.europa.eu/publications/data-pseudonymisation-advanced-techniques-and-use-cases> en <https://www.enisa.europa.eu/news/enisa-news/enisa-proposes-best-practices-and-techniques-for-pseudonymisation>.

⁴³ Hetzelfde geldt voor het evenredigheidsbeginsel dat verwijst naar het specifiekere beginsel van "*minimale gegevensverwerking*" dat inhoudt dat persoonsgegevens toereikend moeten zijn, ter zake dienend en beperkt tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt, overeenkomstig artikel 5, lid 1, punt c), van de AVG.

Mededeling van gegevens door een "omstaander"

33. Artikel 10, § 4, van het ontwerp staat de operationele diensten van de civiele veiligheid toe in real time of tijdens of na een incident beelden en geluidsopnames te ontvangen *"die werden gemaakt door derden, bijvoorbeeld een omstaander, die bijdragen tot de uitoefening van hun wettelijke opdrachten op voorwaarde dat de beelden en geluidsopnames werden gemaakt in overeenstemming met de wettelijke voorschriften"*.
34. De Autoriteit vestigt de aandacht op het feit dat een dergelijke bepaling niet lichtvaardig mag worden aangenomen. Allereerst moet erop worden gewezen dat een dergelijke gegevensverwerking al kan plaatsvinden (zonder dat de wet hierin voorziet) wanneer dit noodzakelijk is om de vitale belangen van een natuurlijke persoon te beschermen. (art. 6.1.d), van de AVG). Als de wetgever echter besluit om deze mededeling te baseren op een wettelijke verplichting (art. 6.1.c), van de AVG) of de uitvoering van een taak van algemeen belang (art. 6.1.e), van de AVG), moeten de voorwaarden voor deze mededeling worden vastgesteld. De huidige formulering zal wellicht zo kunnen worden geïnterpreteerd dat persoonsgegevens mogen worden verstrekt via een *"commercieel"*⁴⁴ platform, dat privé wordt gebruikt door een werknemer van de verwerkingsverantwoordelijke. Een dergelijke interpretatie zou echter met name⁴⁵ impliceren dat de verwerking van deze gegevens onderworpen zou zijn aan de algemene voorwaarden van dit platform, wat niet aanvaardbaar zou zijn.
35. Tenzij de voorwaarden voor deze mededeling heel duidelijk worden gedefinieerd, kunnen de werknemers van de verwerkingsverantwoordelijke (die bijvoorbeeld in een verzendcentrum werken) bovendien kennismaken van traumatische gegevens, die ze vanwege de beperkingen van hun taken of hun technische vaardigheden misschien niet "nuttig" of rechtmatig kunnen verwerken.
36. Tot slot, als de bepaling wordt gehandhaafd, is het aan de wetgever om een standpunt in te nemen over de delicate kwestie van het identificeren van de persoon achter de communicatie van beelden en geluidsopnames. Een dergelijke identificatie mag natuurlijk alleen worden uitgevoerd als deze noodzakelijk en evenredig blijkt ten aanzien van de doeleinden die in het ontwerp zijn bepaald (op dezelfde manier als de andere essentiële elementen van de verwerking). Met andere woorden, er moet rekening worden gehouden met het risico dat incidenten niet worden gemeld uit angst van de betrokken *"omstaander"* om zijn aanwezigheid op de plaats van het incident te moeten rechtvaardigen.

⁴⁴ Een over-the-top platform, dat wil zeggen het aanbieden van communicatiediensten zonder gebruik te maken van een telefoonoperator.

⁴⁵ Naast de kwestie van internationale gegevensdoorgiften.

37. Tenzij met al deze factoren rekening wordt gehouden, is de Autoriteit van mening dat in artikel 10, § 4, van het ontwerp geen melding moet worden gemaakt van de mogelijkheid dat particulieren beelden en geluidsopnames doorgeven.

4. Bewaartermijn

38. Krachtens artikel 5, lid 1, punt e), van de AVG, mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren, dan voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor ze worden verwerkt noodzakelijk is.
39. Artikel 9 van het ontwerp voorziet in een maximale bewaartermijn van één maand vanaf de registratie. Deze periode wordt echter verlengd tot 12 maanden voor beelden en geluidsfragmenten die nuttig zijn voor het onderzoeken en evalueren van interventies. Ook is bepaald dat beelden en geluidsopnames die bijdragen tot het leveren van bewijs in gerechtelijke procedures worden bewaard gedurende de periode die vereist is voor deze procedure.
40. De Autoriteit wijst erop dat wat videobewaking betreft, de opslag van beelden in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkene te identificeren ook moet worden gewaarborgd gedurende een minimumperiode waarin de betrokkene gegarandeerd toegang heeft tot zijn gegevens. Daarom moet in deze minimumperiode worden voorzien en een sanctie worden vastgesteld bij niet-inachtneming daarvan.
41. De Autoriteit is ook van mening dat het bewaren van gegevens die nuttig zijn voor het onderzoek en de evaluatie van interventies na de eerste maand, op het vlak van noodzaak en evenredigheid⁴⁶ niet voldoende wordt gerechtvaardigd in de toelichting bij artikel 9. Een bevredigende formulering in dit verband moet objectieve criteria bevatten aan de hand waarvan de verwerkingsverantwoordelijke het nut kan beoordelen van de opslag van beelden en geluidsopnames die persoonsgegevens bevatten. Indien de noodzaak en de evenredigheid kunnen worden aangetoond, dienen de betrokkenen niettemin te worden geïnformeerd over de verwerking van hun persoonsgegevens voor bewustmakings- of voorlichtingsdoeleinden en de gelegenheid te krijgen bezwaar te maken tegen een dergelijke verwerking.
42. Tot slot moeten persoonsgegevens die worden verwerkt voor bewijsdoeleinden in het kader van een gerechtelijke procedure worden doorgegeven aan een andere verwerkingsverantwoordelijke in dat

⁴⁶ Bijvoorbeeld met betrekking tot een oplossing die erop gericht is om een bijzonder leerzame interventie door acteurs te laten "naspelen". Ter herinnering, het Hof van Justitie oordeelt dat «*de omstandigheid dat aan overheidsinstanties te weinig middelen worden toegekend, in geen geval een legitieme reden kan vormen die vermag te rechtvaardigen dat inbreuk wordt gemaakt op de door het Handvest gewaarborgde grondrechten*» (HVJ-EU, 1 augustus 2022, C-184/20, OT t. Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, § 89).

kader, en de toepasselijke bewaartermijn is die waarin de procedureregels voorzien. Volgens de Autoriteit kan dit lid - ten onrechte - de indruk wekken dat de verwerkingsverantwoordelijke die bij de procedure betrokken is, in dit geval een kopie van de opname mag bewaren. Derhalve moet het laatste lid van artikel 9 worden geschrapt.

5. Verwerkingsverantwoordelijke

43. Artikel 14 van het ontwerp wijst de "operationeel" verantwoordelijken voor de verwerking aan. Enkel de toelichting bij artikel 14 wijst "voor de operationele eenheden van de civiele bescherming, de FOD Binnenlandse Zaken, en voor de hulpverleningszones, de zones zelf" uitdrukkelijk aan als verwerkingsverantwoordelijke. Eraan toegevoegd wordt dat de rechtsleer unaniem van mening is dat dit de overheidsdienst en niet de leidinggevende moet zijn.
44. De Autoriteit is van mening dat deze uitspraak moet worden genuanceerd. De EDPB-richtlijnen stellen immers integendeel dat "er in beginsel geen beperking bestaat ten aanzien van het soort entiteit dat de rol van verwerkingsverantwoordelijke kan vervullen. Het kan een organisatie zijn, maar het kan ook een persoon of een groep personen zijn"⁴⁷. In de praktijk is het echter meestal de organisatie als zodanig en niet een persoon binnen de organisatie (zoals de CEO, een werknemer of een lid van de raad van bestuur) die optreedt als verwerkingsverantwoordelijke in de zin van de AVG"⁴⁸.
45. In feite moet de aanwijzing van de verwerkingsverantwoordelijke gepast zijn in het licht van de feitelijke omstandigheden⁴⁹. Het is met andere woorden noodzakelijk om voor elke verwerking van persoonsgegevens na te gaan wie *feitelijk* het doeleinde nastreeft waarvoor de gegevens worden verwerkt en over de middelen beschikt die worden gebruikt om dit doel te bereiken.
46. Bij de lezing van de rol die in de artikelen 14, 15 en 17 van het ontwerp aan de operationeel verwerkingsverantwoordelijken⁵⁰ wordt toegekend (beslissen over het doel van de verwerking en de middelen die worden gebruikt om dat doel te bereiken, ervoor zorgen dat de beginselen van

⁴⁷ Bijvoorbeeld, in zijn arrest in de zaak Jehovah's getuigen, C-25/17, ECLI:EU:C:2018:551, punt 75, oordeelde het Hof van Justitie dat een religieuze gemeenschap van Jehovah's getuigen gezamenlijk met haar individuele leden optrad als verwerkingsverantwoordelijke.

⁴⁸ EDPB Richtsnoeren 07/2020 over de begrippen "verwerkingsverantwoordelijke" en "verwerker" in de AVG, aangenomen door de EDPB op 7 juli 2021, p. 11 (https://edpb.europa.eu/system/files/2022-02/eppb_guidelines_202007_controllerprocessor_final_nl.pdf).

⁴⁹ Zowel het Europees Comité voor gegevensbescherming als de Autoriteit benadrukken dat het begrip verwerkingsverantwoordelijke vanuit een feitelijk perspectief moet worden benaderd. Zie: Europees Comité voor gegevensbescherming, Guidelines 07/2020 on the concepts of controller and processor in the GDPR, version 1.0, adopted on 02 september 2020, blz. 10 e.v. (https://edpb.europa.eu/our-work-tools/public-consultations-art-704/2020/guidelines-072020-concepts-controller-and-processor_en) en Gegevensbeschermingsautoriteit, *Overzicht van de begrippen verwerkingsverantwoordelijke/verwerker in het licht van Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens (AVG,) en enkele specifieke toepassingen voor vrije beroepen zoals advocaten*, p. 1 (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/burger>).

⁵⁰ Namelijk "de zonecommandant voor wat de hulpverleningszone betreft, en de eenheidschef voor wat de operationele eenheid van de civiele bescherming betreft".

doelbinding, evenredigheid, subsidiariteit en doeltreffendheid worden nageleefd, uitvoeren van een gegevensbeschermingseffectbeoordeling, bijhouden van een register van verwerkingsactiviteiten en een register van alle daadwerkelijke toepassingen van camera's binnen de betrokken operationele dienst van de civiele bescherming, enzovoort), is de Autoriteit echter van mening dat de aanwijzing van de FOD en de hulpverleningszones in dit geval onnodig formeel zou zijn en ervan moet worden afgezien ten gunste van een herkwalificatie van de operationeel verantwoordelijken als verwerkingsverantwoordelijken.

6. Toegang/ontvangers

47. Wat het bekijken van beelden in artikel 10 van het ontwerp betreft, is de Autoriteit van mening dat de huidige formulering aanvaardbaar zou kunnen zijn, op voorwaarde dat bewakings- en toezichtcamera's die zijn geplaatst en worden gebruikt met het oog op het voorkomen of vaststellen van misdrijven tegen personen of goederen, onder de werkingssfeer van de camerawet blijven vallen. Zelfs in dit geval zou het echter passend⁵¹ zijn om een fijner onderscheid te maken tussen de mogelijkheden voor het in realtime en tijdens het incident bekijken van beelden door andere verwerkingsverantwoordelijken (zelfs onder toezicht van personeel van de operationele diensten van de civiele veiligheid).
48. De Autoriteit is van mening dat (tenzij in de toelichting bij artikel 10 wordt aangetoond dat dit noodzakelijk en evenredig is) het in realtime bekijken van beelden⁵² door derden moet worden beperkt tot doeleinden die verband houden met noodplanning en het beheer van noodsituaties, zoals geregeld in het Koninklijk Besluit inzake noodplanning.
49. Wat betreft de personen die de permanentie in een gemengde dispatchruimte verzekeren, in plaats van te voorzien in hun toegang in real time of tijdens het evenement, zonder verdere toelichting, moet worden bepaald in welk opzicht deze situatie moet verschillen van de toegang van de politiediensten, waarin de camerawet voorziet en, in voorkomend geval, of het gaat om politiegegevens (in de zin van titel II WVG) die worden verwerkt door personen die niet tot de politiediensten behoren als verwerkers, dan wel of het een kwestie is van het toepassen van afzonderlijke regels voor informatiebeheer.
50. Wat de uitgenodigde personen betreft, moet objectief en nauwkeuriger worden bepaald welke personen kunnen worden uitgenodigd en welke niet. Een correct geformuleerde bepaling in dit verband zou het mogelijk moeten maken om te bepalen of een administratieve autoriteit van een niet bij het incident betrokken zone, kan worden uitgenodigd in een operationele commandopost en zodoende

⁵¹ Terwijl dit in het geval van een afwijking van de camerawet en/of het gebruik van bodycams (zie hieronder) essentieel zou zijn.

⁵² Met andere woorden, in omstandigheden waarin het beginsel van minimale gegevensverwerking niet kan worden toegepast.

toegang kan krijgen tot de beelden. Als dat het geval is, is het uiteraard aan de wetgever om de noodzaak en evenredigheid van een dergelijke maatregel aan te tonen en de bepaling zodanig toe te lichten dat de verwerkingsverantwoordelijken kunnen vaststellen of aan de voorwaarden voor een dergelijke uitnodiging is voldaan.

7. Beperking van de rechten van de betrokkene

51. Artikel 23 van de AVG biedt de lidstaten de mogelijkheid de reikwijdte van de rechten van de betrokkenen te beperken, mits een dergelijke beperking de essentie van de fundamentele rechten en vrijheden eerbiedigt en in een democratische samenleving een noodzakelijke en evenredige maatregel is om een van de in artikel 23, lid 1, van de AVG genoemde gerechtvaardigde doeleinden te verwezenlijken, zoals de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of andere belangrijke doelstellingen van algemeen openbaar belang van de Unie of van een lidstaat, in het bijzonder een belangrijk economisch of financieel belang van de Unie of van een lidstaat, met inbegrip van monetaire, budgettaire en fiscale aangelegenheden, volksgezondheid en sociale zekerheid, in het bijzonder een controle-, inspectie- of regelgevingsopdracht die verband houdt met de uitoefening van het openbaar gezag, ook al is dat slechts incidenteel het geval.
52. In het onderhavige geval biedt artikel 17 van het ontwerp de verwerkingsverantwoordelijke de mogelijkheid te weigeren een verzoek om toegang in te willigen wanneer er een gevaar bestaat voor de openbare veiligheid of een risico dat de rechten en vrijheden van anderen worden geschonden, of wanneer de beelden en/of geluidsopnames waarop het verzoek betrekking heeft, in een strafprocedure worden gebruikt.
53. Uit de formulering van deze bepaling - die in het commentaar niet nader wordt toegelicht - valt niet op te maken in welke situaties de toegang van de betrokkene tot zijn eigen door de diensten van de civiele veiligheid verzamelde gegevens, zou kunnen vallen onder de voorwaarden voor een dergelijke beperking. De Autoriteit is van mening dat deze bepaling kan leiden tot onrechtmatige weigeringen van toegang en dat zij, tenzij zij wordt verduidelijkt en met concrete voorbeelden wordt toegelicht, moet worden weggelaten.
54. Indien deze bepaling niet wordt verwijderd, wijst de Autoriteit erop dat elke wettelijke maatregel die voorziet in beperkingen van de rechten van de betrokkene op zijn minst specifieke bepalingen moet bevatten met betrekking tot de punten die zijn opgesomd in artikel 23, lid 2, van de AVG, namelijk:
 - de doeleinden van de verwerking of de categorieën van verwerking;
 - de categorieën van persoonsgegevens,
 - het toepassingsgebied van de ingevoerde beperkingen,
 - de waarborgen ter voorkoming van misbruik of onrechtmatige toegang of doorgifte,

- de bepaling van de verwerkingsverantwoordelijke(n) (of de categorieën van verwerkingsverantwoordelijken),
- de opslagperiodes,
- de risico's voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen en
- het recht van de betrokkenen om van de beperking op de hoogte te worden gesteld.

55. Om de reikwijdte van de beoordelingsmarge van de wetgever in dit verband te bepalen, is het van belang om te herinneren aan de rechtspraak van het Hof van Justitie over artikel 13 van Richtlijn 95/46/EG, dat eveneens voorzag in de mogelijkheid om de rechten van de betrokkenen te beperken. In het arrest *Smaranda Bara* bevestigde het Hof dat dergelijke beperkingen alleen bij wege van "wetgevende maatregelen"⁵³ kunnen worden ingevoerd. Later preciseerde het Hof dat de lidstaten deze uitzonderingen slechts kunnen aannemen voor zover deze "noodzakelijk"⁵⁴ zijn. Gezien de onveranderde intentie van de Europese wetgever om een hoog niveau van bescherming van persoonsgegevens⁵⁵ te waarborgen, moeten de beperkingen van de rechten van betrokkenen strikt noodzakelijk zijn om het beoogde doel te bereiken⁵⁶. De noodzaak en de evenredigheid van deze beperkingen moeten dus beperkend geïnterpreteerd worden.⁵⁷

8. Bijzonder geval van bodycams

56. Hoewel noch in het ontwerp noch in de memorie van toelichting uitdrukkelijk wordt verwezen naar het gebruik van bodycams door de operationele diensten van de civiele veiligheid⁵⁸, wijst de Autoriteit erop dat **de huidige bepalingen van het ontwerp ontoereikend zouden zijn om het gebruik van dit soort camera's door de operationele diensten van de civiele veiligheid mogelijk te maken.**
57. Een norm die het gebruik van technologie op deze manier door niet-repressieve diensten toestaat, zou eerst de legitimiteit van het beoogde doel moeten aantonen. Vervolgens moet worden aangetoond dat de maatregel noodzakelijk en evenredig is ten aanzien van de nagestreefde doelen, naargelang de

⁵³ Hof van Justitie, 1 oktober 2015 (C-201/14), *Smaranda Bara e.a.*, § 39; Hof van Justitie, 27 september 2017 (C-73/16), *Pušár*, § 96.

⁵⁴ Hof van Justitie, 7 november 2013 (C-473/12), *BIV t. Englebert*, § 32.

⁵⁵ Overweging 10 van de AVG, overweging 10 van Richtlijn 95/46/EG.

⁵⁶ *Ibid.*, § 39.

⁵⁷ Advies nr 34/2018 van 11 april 2018 inzake een voorontwerp van wet tot oprichting van het informatieveiligheidscomité en tot wijziging van diverse wetten betreffende de uitvoering van Verordening (EU) 2016/679 van 27 april 2016 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG, en met name de punten 36 t.e.m. 38.

⁵⁸ In tegenstelling tot de pers (zie https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20211001_96876710).

betrokken diensten⁵⁹ en hulpverleningszones⁶⁰. Daartoe moet op basis van feitelijke en objectieve elementen worden aangetoond dat de beoogde verwerking van persoonsgegevens doeltreffend is om het nagestreefde doel te bereiken en dat het nagestreefde doel niet kan worden bereikt met een minder ingrijpende maatregel voor het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer of het recht op bescherming van persoonsgegevens. Daarvoor moeten de redenen waarom andere, minder ingrijpende maatregelen (zoals het vragen om aanwezigheid van de politie⁶¹, die niet alleen over de technische middelen beschikt om bewijsmateriaal te verzamelen, maar ook een proces-verbaal kan opmaken van de geconstateerde overtredingen en vooral gebruik kan maken van haar legitieme bevoegdheid om openbare macht uit te oefenen om een aanval op de hulpdiensten te voorkomen) niet volstaan om het gewenste doel te bereiken, gedetailleerd worden uiteengezet en kunnen worden aangetoond aan de hand van feitelijke en objectieve bewijzen.

58. Indien de noodzaak van de verwerking van persoonsgegevens is aangetoond, moet nog worden aangetoond dat de verwerking evenredig is (in de strikte zin) met het beoogde doel, dat wil zeggen dat er een juist evenwicht moet worden gevonden tussen de verschillende belangen die op het spel staan en de rechten en vrijheden van de betrokkenen. Met andere woorden, er moet een evenwicht zijn tussen de inmenging in het recht op de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en de bescherming van persoonsgegevens, en het doel dat wordt beoogt - en dat daadwerkelijk kan worden bereikt - met die verwerking. De voordelen van de gegevensverwerking in kwestie moeten dus opwegen tegen de nadelen ervan voor de betrokkenen. Een dergelijk bewijs moet gebaseerd zijn op een **objectief verslag**, dat moet worden voorgelegd voor parlementair debat. Dit verslag kan het resultaat zijn van een testfase, strikt beperkt in de tijd door de wettelijke norm die erop van toepassing is, of een buitenlands verslag⁶².
59. Voor zover het gebruik van bodycams onvermijdelijk zou leiden tot een aanzienlijke inmenging in de rechten en vrijheden van de betrokkenen, is de Autoriteit bovendien van mening dat het in artikel 35 van de AVG bedoelde kader voor de **gegevensbeschermingseffectbeoordeling** een geschikte methode is om de evenredigheid te onderzoeken van de verwerking van persoonsgegevens die met een dergelijk ontwerp wordt beoogd. In casu is de Autoriteit van oordeel dat deze

⁵⁹ Helpen de cijfers over aanvallen op leden van de civiele bescherming om de noodzaak van de maatregel aan te tonen?

⁶⁰ Indien het niet mogelijk is om een uniforme behoefte aan te tonen, kan het aantonen van de noodzaak van de maatregel worden toevertrouwd aan de bevoegde lokale autoriteiten. Het ontwerp moet zich beperken tot het bieden van een keuzemogelijkheid, mits wordt voldaan aan minimumgaranties (waaronder het aantonen van de noodzaak en evenredigheid) door een lokale autoriteit waarvan de beslissing kan worden aangevochten bij de Raad van State.

⁶¹ Ter herinnering, het Hof van Justitie oordeelt dat «*de omstandigheid dat aan overheidsinstanties te weinig middelen worden toegekend, in geen geval een legitieme reden kan vormen die vermag te rechtvaardigen dat inbreuk wordt gemaakt op de door het Handvest gewaarborgde grondrechten*» (HvJ-EU, 1 augustus 2022, C-184/20, OT t. Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, § 89).

⁶² Het Franse verslag is in dit opzicht niet toereikend, aangezien het eerst een stijging van het aantal incidenten laat zien, gevolgd door een daling die verband houdt met de toepassing van inperkingsmaatregelen in het kader van de COVID-19-pandemie (<https://mobile.interieur.gouv.fr/content/download/133186/1056033/file/20210819%20Rapport%20cam%C3%A9ras.pdf>)

gegevensbeschermingseffectbeoordeling in dit stadium van het regelgevend proces moet worden verricht. Het valt immers niet uit te sluiten dat naar aanleiding van deze beoordeling specifieke voorschriften in de regelgeving dienen te worden opgenomen.

60. Ten slotte moet een norm die het gebruik van een dergelijk technisch middel regelt, zelfs voor een beperkte periode in het kader van een testfase, ook bepalen:

- dat het gebruik van deze technische middelen facultatief moet zijn en moet worden goedgekeurd door een politieke autoriteit die bevoegd is voor het betrokken gebied, die haar toestemming kan weigeren of intrekken in geval van misbruik (met andere woorden, een autoriteit die verschilt van degene die de aanvraag doet ⁶³), en waarvan de beslissing kan worden aangevochten bij de Raad van State⁶⁴ ;
- de identiteit van de verwerkingsverantwoordelijke(n) (gezien de grote geografische verschillen, niet op federaal niveau zou moeten liggen);
- de regels voor activering en gebruik met bijzondere aandacht voor de noodzaak om het medisch beroepsgeheim te respecteren;
- de (categorieën van) gegevens die noodzakelijk zijn om de beoogde doeleinden te bereiken (met inbegrip van de identificatiegegevens van de agent die de bodycam draagt en het feit dat die agent een waarschuwing heeft gegeven);
- de bewaartermijn (met inbegrip van de termijn waarbinnen de wissing van de gegevens met betrekking tot een betrokkene die toegang tot zijn gegevens wenst, bijvoorbeeld in het kader van een procedure, een inbreuk vormt en de sanctie voor een dergelijke inbreuk) en de vermelding van de verplichting om de gegevens aan het einde van deze termijn definitief te wissen;
- de (categorieën van) betrokkenen van wie de gegevens zullen worden verwerkt (waarbij moet worden aangegeven of, bijvoorbeeld, in de context van een woordenwisseling met de agent die de camera draagt of met de politiediensten, een betrokkene kan vragen dat de camera van de hulpdiensten wordt geactiveerd en, indien negatie, wat de rechtvaardiging voor een dergelijke weigering zou kunnen zijn);
- de ontvangers of categorieën van ontvangers aan wie de gegevens zullen worden meegedeeld (met toepassing van een gradatieschaal die gekoppeld is aan de omvang van de aangetroffen noodsituatie);
- de omstandigheden waarin de gegevens zullen worden meegedeeld;
- in voorkomend geval, de beperking van de verplichtingen en/of rechten bedoeld in de artikelen 5, 12 t.e.m. 22 en 34 van de AVG (met dien verstande dat, zelfs in geval van gebruik voor

⁶³ Zoals artikel 8 van het ontwerp bepaalt, met name met betrekking tot civiele bescherming.

⁶⁴ Voor het overzicht van de betrokkenheid van gemeenteraden, zie de bijdrage van professor De Hert aan het bovengenoemde verslag uit 2006.

bewijsdoeleinden, de verzamelde gegevens geen politiegegevens zijn en de verwerkingsverantwoordelijke zich dus niet kan beroepen op het geheim van het onderzoek om de toegang van de betrokkene tot zijn gegevens te beperken); alsmede

- de toepasselijke beveiligingsmaatregelen (waaronder de versleuteling, de automatische wissing⁶⁵ en de registratie van de verwerkingen).

61. De Autoriteit wijst erop dat technologische neutraliteit (een legitiem punt van bezorgdheid) niet geldig kan worden ingeroepen tegen specifieke en gedetailleerde regels voor het gebruik van camera's die door niet-politieagenten worden gedragen.
62. Uit het bovenstaande volgt dat, indien de aanvrager het dragen van bodycams door agenten van bepaalde operationele diensten van de civiele veiligheid wenst toe te staan, het ontwerp ingrijpend zal moeten worden herzien, rekening houdend met de hierboven gemaakte opmerkingen⁶⁶. **In voorkomend geval wenst de Autoriteit dat het gewijzigde ontwerp, samen met de gegevensbeschermingseffectbeoordeling aan haar wordt voorgelegd voordat de verwerkingen worden uitgevoerd.** De Autoriteit is ook van mening dat, gezien de impact op de rechten en vrijheden van burgers, een dergelijk ontwerp voor advies moet worden voorgelegd aan het Federaal Instituut voor de Rechten van de Mens (FIRM).

**OM DEZE REDENEN,
is de Autoriteit
van mening dat:**

- de camerawet van toepassing moet zijn op camera's die worden gebruikt door hulpdiensten voor de bewaking en de controle van plaatsen, met het oog op het voorkomen, vaststellen of opsporen van misdrijven tegen personen of goederen (punten 11 en 18);
- er moet voor worden gezorgd dat iedere verwerkingsverantwoordelijke van gegevens die zijn verzameld door in de openbare ruimte geplaatste camera's, statistieken opstelt, met het oog op de publicatie van een periodiek evaluatieverslag over de doeltreffendheid van elk van de

⁶⁵ Apparaten (zoals dashcams) die het bewaren van gegevens afhankelijk maken van een specifieke handeling (en niet het wissen van gegevens, dat automatisch gebeurt) verdienen, in voorkomend geval, de voorkeur. Dit biedt immers een effectieve garantie tegen het vergeten te wissen.

⁶⁶ In voorkomend geval kan de aanvrager zich laten inspireren door beraadslaging nr. 2019-056 van 9 mei 2019 van de CNIL betreffende een ontwerpbesluit met betrekking tot de voorwaarden voor het experimenteren met het gebruik van individuele camera's door brandweerlieden in het kader van hun interventies, JORF nr. 0166 van 19.07.2019, pp. 91 e.v.

(<https://www.legifrance.gouv.fr/download/pdf?id=e6bxMYSEEHfqF4oOYmAHPCThrgwujdx3mpjV630EYeg=>) ; zie ook (rekening houdend met het feit dat de politionele context niet ongewijzigd kan worden omgezet voor gebruik door civiele diensten) het advies uit eigen beweging van het COC nr. CON190008 van 8 mei 2020 naar aanleiding van de bevindingen in het kader van een onderzoek naar het gebruik van bodycams

(https://www.controleorgaan.be/files/CON19008_Ambtshalve_Advies_COC_Bodycam_N.PDF).

- reeds geplaatste bewakingscamera's ten aanzien van de doeleinden waarvoor de plaatsing ervan gerechtvaardigd werd geacht (punt 13);
- indien de camerawet niet wordt toegepast, het ontwerp regels moet bevatten, voldoende nauwkeurig moet zijn en voldoende garanties moet bieden met betrekking tot het gebruik van bewakingscamera's (punt 19);
 - artikel 7, § 3, van het ontwerp moet worden geherformuleerd om te voorzien in een verbod op de plaatsing en het gebruik van de in het ontwerp bedoelde camera's *"op een manier die de verwerking van bijzondere categorieën van gegevens in de zin van artikel 9 van de AVG mogelijk maakt"* (punt 20);
 - verwerkingen die kunnen worden uitgevoerd met betrekking tot gegevens betreffende een strafbaar feit, moeten worden vermeld in artikel 7, § 4, van het ontwerp (punt 21);
 - bij gebrek aan een verbod op de plaatsing en het gebruik van intelligente camera's die zijn gekoppeld aan een bestand met persoonsgegevens, de omzetting van de bepalingen inzake intelligente *"gekoppelde"* camera's, van een wet die van toepassing is op politiediensten bij de uitoefening van hun administratieve en gerechtelijke politietaken, moet worden gerechtvaardigd op het stuk van noodzaak en evenredigheid, in de toelichting bij artikel 5 van het ontwerp (punt 26);
 - het kader voor de registratie van gegevens als bedoeld in artikel 9 van het ontwerp moet worden herzien (punt 26);
 - de informatie over de anonimiseringsstrategie in de toelichting bij artikel 7 van het ontwerp moet worden aangepast (punten 27 t.e.m. 31);
 - artikel 7 van het ontwerp moet worden gewijzigd om, met betrekking tot archivering, te bepalen dat *"onverminderd de archiefwet van 24 juni 1955, verdere verwerking van beeld en geluid voor archiveringsdoeleinden alleen mag plaatsvinden nadat de persoonsgegevens zijn geanonimiseerd"* (punt 32);
 - artikel 10, § 4, van het ontwerp de mogelijkheid van het doorgeven van beelden en geluidsopnames door omstaanders niet moet vermelden, of fundamenteel moet worden herzien (punten 33 t.e.m. 37);
 - artikel 9 van het ontwerp in een minimale bewaartermijn moet voorzien en een sanctie moet vaststellen bij niet-inachtneming daarvan (punt 40);
 - de noodzaak en evenredigheid van het bewaren van gegevens die nuttig zijn voor het onderzoeken en evalueren van interventies na de eerste maand moet worden aangetoond in de toelichting bij artikel 9 (punt 41);
 - het laatste lid van artikel 9 moet worden verwijderd (punt 42);
 - er moet worden afgezien van de aanwijzing van de FOD en de hulpverleningszones ten gunste van een herkwalificatie van de operationeel verantwoordelijken als verwerkingsverantwoordelijken (punt 46);
 - het in realtime bekijken van beelden door derden moet worden beperkt tot doeleinden die

verband houden met noodplanning en het beheer van noodsituaties, zoals geregeld in het Koninklijk Besluit inzake noodplanning (punt 48);

- de regels inzake informatiebeheer die van toepassing zijn op de personen die de permanentie van een gemengde dispatch verzekeren, moeten worden verduidelijkt (punt 49);
- er objectief en nauwkeuriger moet worden bepaald welke mensen kunnen worden uitgenodigd en welke niet (punt 50);
- de beperking van het recht van toegang waarin artikel 17 van het ontwerp voorziet, moet worden weggelaten of worden verduidelijkt, met concrete voorbeelden ter toelichting, en moet vergezeld gaan van waarborgen (punten 53 en 54);
- de huidige bepalingen van het ontwerp ontoereikend zijn om het gebruik van bodycams door de operationele diensten van de civiele veiligheid mogelijk te maken (punten 56 t.e.m. 62);
- indien de mogelijkheid van het gebruik van bodycams zou worden geboden (of gehandhaafd), zelfs in het kader van een testfase, het gewijzigde ontwerp, samen met de gegevensbeschermingseffectbeoordeling, opnieuw aan de Autoriteit moet worden voorgelegd voordat de verwerkingen worden uitgevoerd (punt 62);
- in voorkomend geval een dergelijk ontwerp voor advies moet worden voorgelegd aan het Federaal Instituut voor de Rechten van de Mens (FIRM) (punt 62).

Voor het Kenniscentrum,
(get.) Cédrine Morlière - Directeur